

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Magyar István ügyvéd (...) által képviselt felperes neve(...) felperesnek - a dr. Hambalkó Dominika ügyvéd (...) által képviselt alperes neve(...) alperes ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. november 30. napján kelt 17.P.23.749/2009/66. számú ítélete ellen a felperes részéről 67. és 69. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján indult másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200 000 (kettőszázezer) Ft másodfokú perköltséget.

Köteles a felperes megfizetni az állami adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak 1 344 000 (egymillió-háromszáznegyvennégyezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Néhai **néhai neve** örökhagyó tulajdonát képezte a **település neve, ingatlan címe** alatti ingatlan. Gyermeke nem született, házastársa elhalálozott. Távoli rokonai, a felperes és családja **ország 1 neve - ban** éltek.

Az alperes családjával 1999-ben **ország 2 neve-ből** érkezett Magyarországra, a néhai befogadta őket a lakásába, az alperes azóta is ott lakik. A mindennapi életben szükség szerint nyújtott segítséget a néhainak.

Az örökhagyó 2007. július 6. napján a lakásában combnyaktörést szenvedett, a mentőket a szomszédja, **szomszéd neve** értesítette, mert az alperes ekkor **ország 2 neve -ban** tartózkodott. Az örökhagyót a **kórház 1 neve** baleseti sebészetére szállították és megműtötték, majd július 10-én a **kórház 2 neve** vitték át, ekkor állapota zavart volt, emiatt a befogadó orvos anamnézist felvenni nem tudott.

A felperest **szomszéd neve** értesítette a néhai balesetéről, aki a vejével, **felperes veje** érkezett **település neve -re**, mintegy két hétig tartózkodtak itt, ez idő alatt a néhait a kórházban látogatták.

Az alperes hazaérkezését követően a néhait a kórházban meglátogatta, ekkor az örökhagyó közölte vele azt a szándékát, hogy végrendeletet kíván készíttetni és felkérte, hogy ennek érdekében szerezzen ügyvédet. Az alperes a lakóhelyének közelében lévő ingatlaniroda dolgozóin keresztül került kapcsolatba az addig számára ismeretlen **ügyvéd neve** ügyvéddel, akivel együtt felkeresték a kórházban az örökhagyót. Az alperes a végrendelet készítéséhez szükséges okiratokat, illetve azok másolatát az ügyvéd rendelkezésére bocsátotta. Az ügyvéd az örökhagyóval történt megbeszélést követően a végrendeletet elkészítette, és azt 2007. július 23. napján a kórházba vitte. Az ügyvéd kérésére az alperes két végrendeleti tanút állított, **tanú 1 neve** és az időközben elhalálozott **tanú 2 neve**, akik a munkatársai voltak. A kórteremben az okiratszerkesztő ügyvéd a tanúk együttes jelenlétében a végrendeletet felolvasta az örökhagyónak, majd ezt követően az okiratot az örökhagyó és a két tanú egyaránt aláírta. Eközben az alperes a folyosón tartózkodott. A végrendelet szerint az örökhagyó a kizárólagos tulajdonát képező **település neve, ingatlan címe** alatti lakásingatlanát, az abban lévő ingóságaival együtt az alperesre, mint örökösére hagyta. Az okiratban rögzítésre került, hogy a végrendelkezőnek tudomása szerint törvényes örököse nincs, hagyatéka után kötelesrészre, ági öröklésre senki nem jogosult, továbbá, hogy az alperes 1999. óta az örökhagyó gondozását és ápolását a háztartásában ellátja, anyagilag segíti.

A néhai részére 2007. július 17-én gyógytornát rendeltek el, még 2007. július 25-én is gyógytornáztatták. Augusztus 5-étől felfekvés miatt kezelték, ettől kezdődően erős fájdalomcsillapító injekciókat kapott, majd 2007. augusztus 11. napján elhalálozott.

A néhai **O. Nyrt-nél** vezetett bankszámlájához **szomszéd neve** hozzáféréssel rendelkezett, az ő közreműködésével az itt elhelyezett pénzösszeget a néhai halála után a felperes felvette.

A néhai hagyatéka ügyében indult hagyatéki eljárásban az eljáró közjegyző megállapította, hogy a felperes az örökhagyó törvényes örököse, valamint, hogy az örökhagyó a perbelit megelőzően, 1988. július 24-én is készített egy végrendeletet, amelyben örököseül a felperest, illetve annak - időközben 2000. március 17. napján elhunyt - házastársát nevezte meg, majd a 2009. június 3-án kelt 11033/Ü/14/2009/6. számú végzésével az örökhagyó hagyatékát végrendeleti öröklés jogcímén ideiglenes hatállyal az alperesnek adta át.

A felperes keresetében a végrendelet érvénytelenségének megállapítását kérte. Keresetének jogalapját a Ptk. 624. §-ában és 653. §-ában jelölte meg. Állította, hogy

az örökhagyó egészségi állapotánál fogva végrendekezési képességgel nem rendelkezett, vitatta továbbá, hogy a végrendeleten található aláírás az örökhagyótól származik.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2 000 000 Ft + áfa perköltséget, továbbá az állam javára 900 000 Ft kereseti eljárási illetéket. Határozatának indokolása szerint a felperes nem bizonyította, hogy a végintézkedés tételének időpontjában az örökhagyó ügyei viteléhez szükséges belátási képessége hiányzott. Rámutatott, a végintézkedésnél közreműködő tanú és az okiratszerkesztő ügyvéd egyaránt érdektelennek tekinthetők, hiszen korábban sem az örökhagyót, sem egymást nem ismerték, vallomásuk pedig igazolja, hogy az örökhagyó tudata átfogta végintézkedése tartalmát, nevezetesen, hogy a hagyatékát az alperesre hagyja. Utalt arra, önmagában az a végrendeleti kitétel, miszerint a végrendelezőnek tudomása szerint törvényes örököse nincs, a belátási képesség hiányának alátámasztására nem alkalmas. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes a kórházi látogatásai során nem tudott kommunikálni a néhaival, illetve hogy az örökhagyó a felperes vejét nem ismerte meg, tekintettel arra, hogy a végrendelet készítésének időpontjában az örökhagyóval egyikük sem találkozott, így az akkori állapotáról nem tudtak nyilatkozni. Kifejtette, a néhai kezelőorvosainak vallomása sem igazolta, hogy a végintézkedés tételének időpontjában hiányzott az örökhagyó belátási képessége, a néhai gyógykezeléséről kiállított orvosi dokumentumok pedig nem tartalmazzak 2007. július 23-i zavart állapotra vonatkozó bejegyzést. A perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői véleményt ítélezése alapjául elfogadta, kiemelte a szakértő azon megállapítását, hogy az örökhagyó gyógytornáztatásának 2007. július 17-én történő megkezdésére nem kerülhetett volna sor, ha nem lehetett volna vele kommunikálni, mivel ennek során a betegnek utasításokat kellett végrehajtani. Kirekesztette a bizonyítékok köréből a felperes által csatolt magánszakértői véleményt azzal, hogy a periratok között elfekvő orvosi dokumentáció teljes körűen nem állt a magánszakértő rendelkezésére, véleményét kizárólag a felperes által rendelkezésére bocsátott iratok alapján készítette, továbbá nem terjedt ki a demencia és a tudatzavar betegségek együttes vizsgálatára, amit a felperes a perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény tekintetében kifogásolt. Emellett a magánszakértő olyan tanúvallomásra is hivatkozott véleménye alátámasztásaként, akinek meghallgatása a perben nem történt meg. Tévesnek találta a magánszakértőnek azt a megállapítását, hogy ha az orvosi dokumentáció nem rögzíti a zavartságot, az azt tükrözi, nincs információ a beteg lelki és szellemi állapotára vonatkozóan. Kiemelte, a kórlapon szereplő állapotleírásnak éppen az a célja, hogy az átlagostól eltérő státuszt tüntesse fel, ezért az, hogy nem jegyezték fel az örökhagyó esetében a zavart állapotot, azt fejezi ki, hogy ilyen nem állt fenn.

A perben beszerzett írásszakértői vélemény alapján bizonyítottanak fogadta el, hogy a végrendeleten szereplő aláírás az örökhagyótól származik, ezért a végrendelet felperes által állított alaki hibáját sem találta megállapíthatónak.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint téves az elsőfokú ítélet azon ténymegállapítása, hogy az örökhagyó és az alperes között bensőséges családi kapcsolat állt fenn. Ezt cáfolja a 2005. július 5-én kelt nyilatkozat, amelyben az örökhagyó az alperes lakáshasználati jogát megszüntette. Véleménye szerint nem feltételezhető, hogy az idős és beteg örökhagyó arra akarta hagyni a vagyonát, akivel 2005. évben meg kívánta szakítani a kapcsolatot. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság e nyilatkozatot figyelmen kívül hagyta, mint ahogyan azt is, hogy az iratoknál elfekvő belgyógyászati kórlapon legközelebbi hozzátartozóként a néhai szomszédja, **szomszéd neve**, illetve rokonként **felperes veje** neve került feltüntetésre, nem pedig az alperesé. Kifogásolta, az elsőfokú bíróság tényállása nem tartalmaz megállapítást arra nézve, hogy az örökhagyó erősen nagyot hallott, erről a körülményről a végrendeletet készítő ügyvéd és a végrendeleti tanú sem tett említést. A nagyothallás ténye álláspontja szerint alátámasztja, az örökhagyó nem volt olyan állapotban, hogy a végakarátát kifejezze. Felhívta a figyelmet arra, hogy **ügyvéd neve** ügyvéd előadása szerint a végrendelet aláírását megelőzően a kezelőorvossal beszélt, aki a végrendelet készítésének nem látta akadályát, ezt azonban az orvos, **orvos neve** vallomásaiban határozottan cáfolta. Hangsúlyozta, **szomszéd neve** tanú elmondta, 2007. július 23-án, 30-án és augusztus 6-án is találkozott a kórházban a néhaival, de egyik alkalommal sem tudott vele beszélni, mert mélyen aludt. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság alaptalanul rekesztette ki e tanú vallomását a bizonyítékok köréből, mint ahogyan **felperes veje** tanúét is, aki pedig igazolta, hogy az örökhagyó őt nem ismerte meg. Kiemelte, kizárólag az alperes volt az, aki felkereste az ügyvédet, a rendelkezésére bocsátotta a néhai iratait, eljárta az ügyvédi munkadíj megfizetése során és jelen volt a végrendelet aláírásánál is, így a végrendelet a közreműködése nélkül nem jöhetett volna létre. Érvelése szerint a végrendeletben szereplő ténybeli tévedések - nevezetesen, hogy nincs rokona illetve törvényes örököse, valamint, hogy 1999. óta az alperes gondozta, ápolta, anyagilag segítette - is azt igazolják, hogy az nem az örökhagyó akaratát tükrözi, illetve a végintézkedése megtételekor nem rendelkezett ép elmével. Sérelmezte, az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak sem, hogy nem az alperes temettette el az örökhagyót és nem ajánlotta fel azt sem, hogy az ezzel kapcsolatos költségeket megtéríti.

Lényegesnek tartotta, hogy **személy neve** tanú az örökhagyót személyesen nem ismerte, és a személyi igazolványát sem mutatták meg neki az ügyletnél eljárók, továbbá, hogy a tanú a közel 100 éves örökhagyót csak 70 évesnek tartotta, és nem emlékezett arra sem, hogy az örökhagyó hallásával bármilyen probléma lett volna. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az általa beszerzett magánszakértői vélemény megállapításait figyelmen kívül hagyta, és a szakértői vélemények közötti ellentmondást meg sem kísérelte feloldani. Hivatkozott továbbá arra, hogy a végrendelet akkor is érvénytelennek minősül, ha annak tételei az örökhagyó cselekvőképessége csak korlátozott volt.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból a jogszabályoknak megfelelő következtetést vont le, az ítéletábra határozatának kifejtett indokaival is egyetért, ezért azt a Pp. 253. § (2) bekezdése és Pp. 254. § (3) bekezdése alapján annak helyes indokai szerint helybenhagyta, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemelve az alábbiakat.

A Ptk. 653. §-a értelmében a végrendelet érvénytelenségére csak azt hivatkozhat, aki az érvénytelenség megállapítása esetén maga örököl, vagy tehertől mentesül. A Legfelsőbb Bíróság PK 85. számú állásfoglalásának b) pontja szerint e rendelkezés helyes értelme az, hogy a végrendelet érvénytelensége hivatalból nem, hanem csak akkor vehető figyelembe, ha arra az érdekelt hivatkozik, vagyis a végrendeletet csak az érvényesített megtámadási ok alapján és csak a perben álló felek egymás közötti viszonyában (inter partes) lehet érvénytelennek nyilvánítani.

A felperes az elsőfokú eljárásban érvénytelenségi okként kizárólag az örökhagyó végrendelezési képességének hiányára, valamint arra hivatkozott, hogy a végintézkedésen szereplő aláírás nem az örökhagyótól származik. Az alperesnek a végrendelet készítésében betöltött szerepére vonatkozó fellebbezési előadása az írásbeli magánvégrendelet Ptk. 632. § (1) bekezdése szerinti, az a körülmény pedig hogy a végrendeleti tanú nem volt képes a végrendelező személyazonosságának tanúsítására, a Ptk. 631. § a) pontján alapuló érvénytelenségi oknak feleltethető meg. A felperes az elsőfokú eljárásban erre alapítottan a végrendeletet nem támadta meg, ezért alaptalanul kifogásolja, hogy az elsőfokú bíróság e körülményeket döntése meghozatalakor figyelmen kívül hagyta. A felperes még fellebbezésében sem kívánta e jogcímeken a végrendelet érvénytelenségének a megállapítását, de erre a Pp. 247. § (1) bekezdése alapján nem is lett volna lehetősége. Erre tekintettel az ítéletábra csupán abban a kérdésben foglalhatott állást, hogy a végrendelet érvénytelensége a végrendelezési képesség hiánya miatt megállapítható-e, utalva arra, hogy a fellebbezés nem érintette az alaki hiba kapcsán elfoglalt ítéleti álláspontot.

A Ptk. 623. § (2) bekezdése szerint végrendelezni csak személyesen lehet. E követelményből következően cselekvőképtelen személy nem tehet végintézkedést, mert jognyilatkozata semmis, és a nevében törvényes képviselője a törvényi tilalom folytán nem járhat el.

A felperes az örökhagyó ún. állapot-cselekvőképtelenségére hivatkozott. A Ptk. 17. § (1) bekezdése szerint gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen az, aki olyan állapotban van, hogy ügyei viteléhez szükséges belátási képessége - tartósan vagy a jognyilatkozata megtételekor átmenetileg - teljesen hiányzik. A Ptk. 164. § (1)

bekezdése alapján a felperesnek kellett azt bizonyítania, hogy az örökhagyó belátási képessége tartósan vagy a végintézkedés megtételekor teljesen hiányzott. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerű, a Pp. 206. §-án alapuló mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperes bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. A bizonyítékok elsőfokú bíróság által történt értékelésével az ítéletábra mindenben egyetért, azt megismételni nem kívánja, ezért csak visszautal az elsőfokú ítélet indokaira.

Annyiban helytálló a felperes érvelése, hogy a magánszakértői vélemény megállapításai alkalmasak lehetnek a perszakértői vélemény aggályossá tételére, bizonyító erejének lerontására, ezért ha az ellentétben áll a bíróság által kirendelt szakértő véleményével, nem mellőzhető azok ütköztetésével az ellentmondások feloldásának megkísérlése, ennek eredménytelensége esetén pedig - a fél kérelme alapján - ebben a körben további bizonyítási eljárás lefolytatása (BH2012. 175). A felperes által csatolt magánszakértői vélemény azonban a perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői véleményt nem tette aggályossá. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a magánszakértői vélemény sem értékeli az örökhagyó állapotát abból a szempontból (dementia és tudatzavar együttes vizsgálata), amelynek hiányát a felperes a perbeli igazságügyi szakértői vélemény kapcsán kifogásolta. Másrészt kétségessé teszi a magánszakértő megállapításait az elsőfokú ítéletben ugyancsak megjelölt azon körülmény, hogy egy meg nem hallgatott betegtárs tanúvallomására hivatkozik. Erre tekintettel az ítéletábra nem látta indokát a szakértői vélemények ütköztetésének. Kiemelendő, hogy a beszerzett igazságügyi szakértői vélemény nem tudta sem igazolni, sem kizárni teljes bizonyossággal, hogy az örökhagyó végintézkedése megtételekor végrendelezési képességgel rendelkezett-e, s a felperes által felajánlott bizonyítás adatai alapján sem lehet kétséget kizáróan megállapítani a néhai belátási képességének jognyilatkozat megtételekori hiányát. Mivel a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az érvénytelenségi ok fennállása tekintetében a bizonyítás a felperest terhelte, a bizonyítatlanság következményeit viselnie kell. Ez pedig a kereset elutasításához vezet.

A fellebbezésében felhozottak sem alkalmasak az örökhagyó belátási képessége hiányának igazolására. A néhai 2005. évben tett lakáshasználati jog megszüntetésére vonatkozó nyilatkozata nem áll ellentétben azzal, hogy az alperest nevezte örökösévé, mivel tény, hogy az alperes ezt követően változatlanul az ingatlanban lakott. Önmagában a néhai előrehaladott idős korából egyértelmű következtetés a belátási képesség hiányára nem vonható le. Annak sincs perdöntő jelentősége, hogy az alperes a néhai egészségi állapotáról a kezelőorvostól kapott-e információt. Az elsőfokú bíróság **szomszéd neve** vallomását is megfelelően értékelte. A tanú a végrendelet aláírásakor nem volt jelen, így az örökhagyó jognyilatkozat tételkori állapotára nyilatkozni nem tudott, mint ahogyan a felperes veje, **felperes veje** sem. Ezzel szemben a végrendelet tételénél jelen lévő, érdektelen tanúk, **ügyvéd neve** ügyvéd, és **személy neve** az örökhagyó belátási képességének hiányára utaló körülményt nem észleltek. Vallomásuk hiányosságaira, arra, hogy az nem terjedt ki minden részletre, illetve a jelentéktelen körülményekre vonatkozó ellentmondásokra

magyarázatul szolgál az eltelt idő, illetve hogy a végrendelet aláírása egyikük életének sem volt meghatározó eseménye.

Az örökhagyó belátási képességének esetleges korlátozottsága a végrendelet érvényességét nem érinti, mert csak az a nagykorú tekintendő korlátozottan cselekvőképesnek, akit a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezett (Ptk. 14. § (1) bekezdés), az örökhagyó esetében pedig erre nem került sor.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az ítélőtábla az alperes jogi képviselétével felmerült - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, (5) és (6) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló - másodfokú perköltségének a megfizetésére, figyelemmel arra, hogy az alperesi képviselő fellebbezési ellenkérelmét csupán a tárgyaláson szóban terjesztette elő, és az elsőfokú eljárásban 64/A/1. szám alatt csatolt megállapodás a másodfokú eljárásra nem vonatkozik.

A feljegyzett másodfokú eljárási illeték megfizetésére az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperes köteles.

Budapest, 2013. november 6.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
bíró

...